

DANICA.

CERKVEN ČASOPIS ZA SLOVENSKE POKRAJINE.

Za šmarnice.

Moja mati si,
O Marija!
Ko bolest pekli,
Žuga zmija.

K Tebi pribežim
V tej bridkosti,
V Tebi zadobim
Vir radosti.

Srca rane vse
Ti ozdraviš;
Ti nas, grešnike,
S Sinom spraviš.

Ljubiš materno
Vse narode;
Braniš prezvesto
Jih nezgode.

Materna ljubav
Nima meje,
Z rajskih nam višav
Srca greje.

Mati mila! grej
Srce moje;
Tebi dam je, glej!
Naj bo Tvoje.

Zate naj gori:
Tebi všečno.
Moja mati si
Moja — večno!

Radoslav Silvester.

Pridiga za prošnje dneve.

„Resnično, resnično vam povem:
Ako Očeta česa poprosite v mojem
imenu — vam da.“ (Ivan 16.)

Križev teden je pričujoči teden. Splošnje je znan po prošnjah cerkvenih izprevodih, kojim se vselej križ nosi naprej.

Ker cerkveni pisatelj Tertulijan v 2. stoletju p. Kr. že ve o spokornih izprevodih sploh, začeli so se bili taki izprevodi gotovo koj v apostolskih časih.

Ti trije izprevodi križevega tedna: ponedeljek, vtorek in sredo so pa nekoliko poznejega izvora. Obširno mesto sedanjega južnega Francoskega Vienne je l. 409 po Kr. sila trpelo po naravnih nezdah. Zemlja se je bila tresla in polje ni dalo pridelkov. Takratni pobožni škof tega mesta Mamert je smatral te zgodbe za božjo kazen in je podanike si pozval, naj tri dneve zapovrstjo pred Vnebohodom spokornimi izprevodi in molitvami utolažijo nebo.

Nebo je bilo njemu in mestu res milo. Zato je prešla ta blagodejna šega na sosednje školije na Francoskem, in potem dovolitvijo poglavarja vesoljne cerkve na ves svet.

Uprav ti prošnji dnevi so najlepša priprava za vnebohodni dan, ko gre Izveličar v nebo, da bo na Očetovi desnici naš srednik in priprošnjik. — Vse prošnje križevega tedna vzame takorekoč kar neposrednje seboj v nebo.

Da se dostojno vdeležimo prošnjih izprevodov tudi mi, zato naj vam razložim veliki pomen teh križevih cerkvenih obhodov.

*

Dragi moji! Mrzlotnih ljudi kdo bi vas poprašati vtegnil: Čemu vam ta pot po ulicah in po polju in ta glasna molitev te dni; čemu to zunanje razgledovanje z vero od cerkve do cerkve? Ni li naš Bog povsod? Ali ga ne moliš veliko manj raztresen v skritem voglu: kake cerkve ali v svoji izbici doma, nego zunaj v takih izprevodih v mo-teči te naravi? — Brezdvombeno sodi večina teh vprašalcev med one, ki bi niti v cerkvi niti doma ne marali veliko moliti. Ti — pač nasprotniki vseh procesij in božjih potov — le zato tako govore, da sploh kaj govore.

A mi, ki nam je v notranjem živa naša vera, jo želimo pokazati tudi po zunanje. Ves svet naj izve, da verujemo na križanega Boga; vidi naj, da verujoči uprav danes v cerkvenem izprevodu sledimo njegovemu križu. Prav od tod se tudi našemu izprevodu pravi „križev izprevod“. — Naš Izveličar pred nami in mi za njim! Je-li mogoče lepšega prizora? — In kako uvrsteni stopamo v tem cerkvenem izprevodu, prav kakor da bi v vojsko šli pod Križanega zastavo: v vojsko zoper vse navale hudobnega duha. — Nam li ne zasine zmage ter svobode dan pod to zmagovalno zastavo sv. križa?

Potem nam je pa ta pot čez zeleno plan in ravan ob enem budilka naših najnežnejših spominjev in opominjev. Prav po tem pisanem ozemlju smo skakljali kedaj vsi mi, brezskrbni otroci, cvetic si v lasce pleteč. Sedaj hodi večina nas v resnobnih

letih čez travnike to pot. In še nekaj let — takrat pa pojdejo prav tu čez naše grobove naši zanamci morda se nobenega nas niti sveč ne spominjajoč. — Tu na zemlji nikomur nas ni stalnega domovja: vsi iščemo od tu večne domovine in dosežena nam bo ta naša prava domovina še le, ko pridemo onstran groba do vseh nas Očeta v nebeški raj.

In še ena mila resnica nas prevzema ob tem potovanju v procesiji pod sinjim nebom nad seboj. Sicer je res hiša božja oni kraj, kjer je Bog prav posebno doma. Tu iz tabrnaklja vun se širi žar njega ljubezni nad nas. A kameneni cerkveni zid vender le oklepali ne more tega našega živega Boga. Naš Bog je vsepovsod! Vse stvarstvo preveva Vsegapričujočega božji duh; do skrajnih tečajev zemlje ti sega in čez nje. Zato kraljevi pevec v svojem visokem navdušenju pravilno odgovarja na samemu sebi stavljena vprašanja veleč: „Kam pojdem pred tvojim duhom in kam pobežim pred tvojim obličjem? Ako grem gori v nebesa, si ti tamkaj — ako bi šel doli v pekel, si tudi tukaj. In ako bi zletel z daničnimi perotmi in bi prebival na kraju morja — tudi tjekaj bi me peljala tvoja roka in bi me držala tvoja desnica.“ (Psalm 138, 7—10.) — Tudi tu zunaj cerkve čuje Bog našega glasu; sosebno ga čuje še, če povabimo vse njega veličastno a nerazumno stvarstvo: naj tudi ono njega počasti. V tej pomladni dobi križevih dni nas prosi vse to sicer oživelo a vender mutasto stvarstvo — bujna cvetka in nezatna travica ter medli mah in v sveži višavi pevajoči škrjanček — vse nas nagovarja, naj — ker je nam ljudem podarjena beseda — mi nadomestoma hvalimo vsemodrega Stvarnika govoreč: Slava Bogu na višavah!

A tudi ves naš up, vsa podslomba naših telesnih potreb je zakopana ta pomladni čas kriševih izprevodov v zemski grudi pod nami. — Pač je bil poljedelec tu potom v obrazu oral in sejal; a „ne kdor sadi in ne, kdor priliva, je kaj — nego Bog, kateri daje rast.“ (I. Kor. 3, 7.) Zato ob teh obhodih vroče prosimo, naj bi se božja dobrota razlila tudi nad naša polja: da bi dež in solnce pravočasno se vrstila nad

njimi in da bi tem potem rešeni zemskih skrbi prav posebno po tem hrepeneli, kar je nebeškega nad oblaki.

In še nekaj! Tudi zgodovinski spominj se nam vzbuja ob teh prošnjih obhodih pod milim nebom. Časi so namreč bili, ko je našim prednikom, kristijanom, celo pod smrtno kaznijo prepovedano bilo obhajati krščansko božjo službo na očitno. Zato so jo opravljali na skritem, v Rimu n. pr. v podzemskih rovih, po grški besedi „katakombah“ imenovanih. Že davno, dragi, so našim prednikom minuli ti turobni časi. — V naši domovini nam danes nikdo očitnega spoznanja naše božje vere ne brani. Glasno moleč in pevajoč stopamo te dni tu zunaj cerkve nikogar se boječ in naše vere se ne sramujoč; pač pa se njeno božanstvenostjo celo ponašajoč.

Pevajoč! Kako glasno donijo in kako lepo se zlega ob naših procesijah spev naših prošnjih litanij gori do sinjih višav, od koder upamo, da nam dojde pomoč. Pomoč ob poklicanih svetnikih: svetih vdovah in devicah, sv. spoznovalcih in škofih, sv. mučenikih in apostolih, sv. angeljih ter same blažene Device Marije. Če se namreč taka mogočna vojska nam v prid zgласi do božjega srca — kako da bi to najgorkeje vseh src nas preslišati v stanu bilo!

* *

Tako nas, dragi, naši tednevni izprevodi bratovske vezi medsebojne ljubezni med nami vtrjujoč vodijo čez to zemljo naravnost gori do trojedinega Boga. — In ko bi se tudi to vtegnilo zgoditi ob njih, da bi kdo svojim neprikladnim vedenjem ob takih očitnih slavitvah naše vere bil zasluženemu karanju povod — to njihove dobrovitosti krhati ni v stanu. — Mi se hočemo ob njih vselej tako vesti in tako moliti, da nam bodo prava podoba našega zemskega potovanja tu na zemlji in našega konečnega dopotovanja v nebo. Amen.

Prošnje procesije v stari Ljubljani.

Odkar je cerkev sv. Nikolaja v Ljubljani postala stolna, zahaja menda procesija sv. Marka k svetišču učitelja tega blagovestnika — k sv. Petru. Vendar pa je precejšen razloček med sedanjo in nekdanjo procesijo sv. Marka. Sedaj vbira tja dol skoro najkrajšo pot, namreč preko jubilejnega mostu in po sv. Petra cesti; a nekdanj je napravljala velik ovinek. Šla je iz stolne cerkve preko špitalskega mostu mimo oo. avguštincev po sedanjih Prešernovih (Slo-novih) ulicah, odkoder je krenila mimo samostana klaris in oo. diskalceatov k sv. Krištofu. V tej starodavni, že leta 1497. ustanoljeni podružnici šentpeterski je bila nekoč prva postaja Markove procesije. Tu se je opravila sv. maša in potem je odrinil izprevod med njivami in travniki proti sv. Petru. Letopisec nam poroča, da so se tedaj blagoslavljalje setve.

Procesijo je vodil, kakor še dandanašnji, vsakokratni stolni župnik, ki je pel slovesno sv. mašo pri sv. Petru. Poleg velike sv. maše je bilo hkratu še nekaj tihih sv. maš. Pridigal je vselej kak jezuit.

Prošnje procesije križevega tedna zahajajo sedaj v Ljubljani: v ponedeljek v mestno župno cerkev sv. Jakoba, v torek v uršulinsko in v sredo v frančiškansko cerkev.

Kam so zahajale nekdanj? V ponedeljek je sprejemala stolno prošnjo procesijo že pred dvesto in še več leti cerkev sv. Jakoba, ki je bila ondaj jezuitska. V torek je šel križni izprevod iz stolne cerkve po Velikem trgu in preko „Črevljarskega“ mostu skozi „Zlato luknjo“ na Breg in potem v Križevniško cerkev, kjer je pridigoval vsakikrat kak o. kapucin. Vračala se je procesija iz križevniške cerkve po Gosposkih ulicah skozi vicedomska vrata mimo kapucinskega samostana in potem preko špitalskega mostu v stolno cerkev. Križni torek dne 28. velikega travna 1715 niso mogli iti izprevodoma v Križevnike, kakor običajno, ker se je tedaj zidala ondukaj baš nova cerkev (staro so podrli prej to leto);

procesija je morala zato kreniti v cerkev sv. Jožefa k oo. diskalceatom.

V sredo je zahajala procesija zopet, kakor o Markovem (a ne preko sv. Krištofa), k sv. Petru, kjer je propovedaval po slovensko kak o. jezuit. Dne 29. malega travna 1693 t. j. križno sredo si je izjemoma menda zaradi dežja ali zaradi kakih popravil v šentpeterski cerkvi izbrala prošnja procesija bližji smoter, ker je zavila v cerkev sv. Elizabete v nekdanjem meščanskem špitalu. L. 1712. je trčil sv. Florijan na križno sredo; a odložili so procesijo v njegovo svetišče in šli k sv. Petru.

Od njega dni so bili voditelji ljubljanskim prošnim izprevodom najodličnejši člani stolnega kapitula. Stolni prošt, dekan, kanonik starosta, stolni župnik, v slučaju kak drug kanonik — ti so vodili ljubljanske prošnike v goriimenovana svetišča in tamkaj opravljali slovesne sv. maše. K sv. Jakobu je hodil s procesijo večinoma prošt. Stolni prošt baron Buccelleni je prišel križni ponedeljek z infulo in pastoralko k sv. Jakobu. Tri leta poprej je privel tjakaj stolno prošnjo procesijo novomeški prošt grof Krištof Žiga Herberstein.

Kadar je bilo vreme vgodno, vdeleževali so se teh procesij obilne množice ljudstva. S procesijo je šel škof, kadar ni bil zadržan, kanoniki, duhovščina ljubljanska in redovniki. Menim, da ni le l. 1704., kakor je izrečno zabeleženo, nego tudi sicer prisostvovalo prošnji procesiji mestno starešinstvo in rokodelski cehi. Prošnjim izprevodom se je rado pridruževalo tudi plemstvo. Proti sredi 18. stoletja pa je jela pešati nekdanja gorečnost kranjskih plemenitnikov. L. 1704. je prišel s križno procesijo k sv. Jakobu izmed plemstva edini zatiški opat. Križni ponedeljek l. 1741. se skoro noben plemenitaš ni prikazal k procesiji, ker so vso minulo noč preplesali na neki veselici. Jezuit zgodopisec se bridko pritožuje zaradi tolikega zanemarjanja svetih cerkvenih običajev boje se, da na ta način izgine blagoslov božji, ki je tako potreben avstrijskemu podložnemu narodu. Skoro popolnoma je pustilo plemstvo v nemar križno procesijo tudi v ponedeljek dne 8. velikega travna 1747;

a tedaj so imeli veljalen izgovor, bila je namreč seja deželnih stanov.

Zanimivo je, da se prošnih procesij niso vdeleževali učenci jezuitskih šol. Na sv. Marka dan so bili ob deveti uri pri peti sv. maši v šentjakobski cerkvi. Križni ponedeljek so morali biti v šoli do prihoda procesije. Ko se je začela peta sv. maša, prišli so v cerkev retorji, poeti in sintaksisti, kakor so se imenovali tedaj dijaki višjih razredov. Ostali nižji trije razredi so imeli sv. mašo po odhodu procesije. Edini kazisti niso imeli šole prošnje dni dopoldne, ker so bili mnogi izmed njih že kleriki, ki so se morali vselej pridružiti procesiji.

Neko obredno posebnost iz 17. in 18. stoletja treba zabeležiti. Ko je dospela procesija krog osme ure k sv. Jakobu, pel je izprevod~~ky~~ voditelj, izvečine stolni prošt v višnjevem plašču slovesno sv. mašo, a samo do „sanctusa“ — „more Labaci consueto“ pripominja zgodopisec l. 1695. O povzdigovanju je obmolknila godba (tubae et tympanae) in tedaj se je precej začela nemška pridiga — pridigal je običajno nemški stolni govornik jezuit izprošivši si blagoslova od navzočnega škofa — oficijant pa je med propovedjo tihoma nadaljeval sv. mašo do konca. Med veliko sv. mašo so drugi duhovniki, zlasti menihi maševali ob stranskih oltarjih.

Takisto se je vršila nekoč služba božja za dijake o Markovem ob deveti uri v šentjakobski cerkvi. Do povzdigovanja se je razlegalo petje in godba. Po povzdigovanju se je pričela tiha sv. maša; kor pa je pel takoj pete litanije vseh svetnikov in jih zvršil baš konec sv. maše. Nato je molil mašnik nadaljne molitve prošnih dni začenski z očenašem in kor mu je odgovarjal.

Zaradi procesije so oo. jezuiti vselej ozaljšali oltar sv. Jakoba s preprogami nemške kongregacije. Stopnjice pred oltarjem so bile pogrnjene. Na vseh oltarjih so gorele sveče o prihodu in odhodu procesije; na velikem je plamenelo šest belih sveč na srebrnih svečnikih. Škofu in proštu sta bila pripravljena odlična sedeža. Kanonikom so pogrinjali prve klopi v prezbiteriju. Procesiji

so zvonili z vsemi, ko je prihajala in zopet ko je odhajala. Tudi križni torek so pozdravljali pri sv. Jakobu izprevod, pomikajoči se po Bregu proti Križevnikom, z zvonjenjem.

Pripomnim naj še, da so bili prednamci v nekem oziru bolj praktični, nego smo dandanašnji. Kadar je šel dež ali sneg, ali je bila pot slaba, opravili so duhovno opravilo kar doma v cerkvi, procesija pa je izostala. Dandanašnji izvajajo procesije o vsakem vremenu. Pred dvesto leti, ko se je zidala stolna cerkev sv. Nikolaja, je bil dež o Markovem in procesija je ostala doma. Jezuvit o. Paradižič je govoril svojo za sv. Petra namenjeno propoved v oratoriju bratovščine presv. Rešnjega Telesa, kjer se je tedaj zaradi zidanja stolnice izvrševala služba božja. Takisto se je zgodilo l. 1751. Tedaj je bil sv. Marko drugo nedeljo po veliki noči, ko je stolna cerkev praznovala obletnico svojega posvečenja. Zato so premestili sv. Marka s procesijo vred — seveda samo za Ljubljano — na torek 27. dan malega travna: a tedaj je šel dež — procesije ni bilo. Vse so opravili v stolnici: slovesno sv. mašo, pridigo in molitve križevega tedna. Dogajalo se je tudi včasih, da so o deževnem vremenu sicer obiskali cerkev, kamor bi morala iti procesija, toda ne izprevodoma. Tako križni ponedeljek dne 7. velikega travna 1725 ni prišla procesija k sv. Jakobu zaradi dežja, a pripeljala sta se tja škof grof Viljem de Leslie in novi prošt grof Maksimilijan Avgust Dietrichstein, ki je pel tamkaj sv. mašo ob stolni azistenciji, kateri se je pridružilo nekoliko klerikov. Bila je to prva peta sv. maša, ki jo je daroval imenovani dostojanstvenik v Ljubljani. Ko se je pričela po povzdigovanju tiha sv. maša, zapeli so pevci litanije vseh svetnikov, verzikule in običajne molitve. Po molitvah je stopil na prižnico nemški prazniški govornik o. Rieber. Poslušalcev je imel malo in njegov govor bi bil izostal, ko bi škofa ne bilo in prošta. Po pridigi sta se zopet skupaj odpeljala domov. (Jezuvitski dnevnik v Rudolfsčcu.)

Župnik Ivan Vrhovnik.

Konec in grobni spomenik Poncija Pilata.

Poncij Pilat — kako znamenito, pomenljivo ime, združeno najtesneje z najbolj vzvišenim dejanjem svetovne zgodovine, z britkim trpljenjem in smrtjo Odrešenika sveta, božjega sina Jezusa Krista! Le škoda, da je njegova znamenitost in proslulost nad vse žalostna.

Znano je, da njegovo poslovanje kakor namestnika rimskega cesarja in oblastnika judovske dežele ni bilo brez graje. Prilastil si je marsikaj, kar mu ni šlo po pravici, zato je živel v vednem strahu, da ga Judje v Rimu pri cesarju zatožijo in spravijo ob službo. Zaradi tega je lahko umevno, da se je moral vdati marsikateri zahtevi, ki jo je ljudstvo stavilo do njega, če tudi ista ni bila v soglasju s postavo. Saj je znano iz izkušnje, da če podložniki opazijo na svojem predstojniku nerednosti, zvezane so temu tako rekoč roke in mu je nemogoče svobodno izvrševati svojo oblast. Tako se je zgodilo, da so Judje, namesto da bi nauk Kristov sprejeli v ponižnosti, sklenili našega Gospoda Izveličarja umoriti in ga v ta namen tirali pred sodnji stol cesarjevega namestnika. Pač je bil Pilat prepričan o nedolžnosti Jezusovi, izjavil je pred vsem ljudstvom, da nedolžnega obsoja v smrt, toda strah pred Judi, ta nesrečni, pogubni strah pred ljudmi je bil močnejši, nego njegovo prepričanje in dasiravno ga je njegova žena svarila, naj ne ima ničesar opraviti s tem pravičnim, vdal se je vendar divjanju besnega ljudstva in mu izročil jagnje božje, nedolžnost, svetost in pravičnost samo v najstrašnejšo smrt na križu.

Zdaj so Judje dosegli, kar so že dolgo želeli, vendar Pilatu ni prav nič koristila njegova lažnjiva popustljivost. Ne le, da je izgubil za vselej mir svojega srca, nego bil je tudi vkljub temu, da je ljudstvu izpolnil voljo, zaradi nepravičnosti svojega vladanja v Rimu pri cesarju zatožen, odstavljen od svoje službe in za kazen poslan v pregnanstvo v Vienne, mesto nekedanje južne Galije ali sedanje francoske dežele. Njegova soproga Klavdija Prokula, ki ga je svarila

pred krivično sodbo, se je precej potem, ko je podpisal smrtno obsodbo Jezusa Krista, ločila od njega in pridružila pobožnim ženam jeruzalemskim. Tako je spremljala njenega moža neka druga žena, Marcija, v odkazano prognanstvo. Ta si je prizadevala na vse mogoče načine, da bi Pilatu olajšala žalostno osodo, ter mu pregnala dušno britkost in povrnila srčni mir. A ni se jej posrečilo. Po dnevu in po noči so vstajali pred trepetajočo dušo nesrečnega moža dogodki zgodnjega jutra Velikega petka, zlasti pa ga je pekla vest zaradi krivične obsodbe našega Gospoda in Izveličarja. Ure in ure je taval kakor izgubljen po samotnih krajih; bilo je očitvidno, da ne more nikjer najti miru.

V istem mestu je bivala prav ta čas pobožna devica z imenom Marta. Bila je to tista žena, o kateri nam pripoveduje sv. pismo, da je božji Izveličar večkrat osrečil njeno hišo s svojo navzočnostjo in je njenega brata Lazarja od smrti obudil v življenje. Trudila se je, sejati seme krščanskih nauk v sprejemljiva srca ondotnih prebivalcev in jih pridobiti za Krista. Kmalu je prodril glas o njenem pobožnem življenju in brezmadežni čistosti v vse mestne kroge in vsepovsodi so sprejemali bogoljubno devico z največjim spoštovanjem.

Nekega dne je hotel tudi mlad mož, sin premožnih starišev, osebno se seznaniti s tujko, o kateri je govorilo vse mesto. V ta namen je odvezal čoln na bregu reke Rhone, da bi priveslal na drugo stran. V sredi reke pa se čoln prevrne, mladenič pade v vodo in bila mu je v šumečih valovih prezgodnja smrt. Ribiči, ki so ribarili nedaleč proč, potegnili so mrtveca iz vode, položili ga na breg reke in obvestili njegove stariše in sorodnike o nesreči. Hitro so bili na licu mesta in skušali vse mogoče, da bi vtopljenca obudili do življenja. Toda zastonj; glasno ihtje so vili roke in objokovali smrt svojega ljubljence. Po božjem pripuščenju pride prav v tem trenutku tudi pobožna Marta mimo, približa se pričujočim in opazuje z iskrenim sočutjem pretresljivi prizor.

Množica je naraščala bolj in bolj; med drugimi prideta tudi Pilat in Marcija. Oba

stopita iz radovednosti bliže in kmalu pozvesta vzrok. Hkratu jima povedo, da je ondi tudi neka ptujka-devica, ki je prišla iz Betanije na Judovskem, da posebno izpodbudno živi, ne daruje bogovom, nego oznanjuje njim čisto ptujega Boga. Pilat in Marcija jo kmalu spoznata izmed množice, ker je bila opravljena po jutrovske šegi.

„Daj nam ga nazaj“, zaprosijo zdaj žalosti potrti stariši mladega vtopljenca in isto prošnjo ponovi zatem vse okoli stoječe ljudstvo.

„Ti si nam o svojem usmiljenem in vsemogočnem Bogu že toliko pripovedovala in tolikrat hvalila njegovo ljubeznjivost, da smemo pač pričakovati, da bo razodel svojo moč in usmiljenje tudi nam nesrečnežem. Ali je morda manj mogočen, nego naša boginja Proserpina, ki je Adonisa iz smrti obudila v življenje?“

„Ne govorite nespoštljivo o mojem Bogu“, de nato devica z resnim glasom, „Bog, katerega vam jaz oznanujem, je samega sebe imenoval vstajenje in življenje; videla sem ga v Betaniji na Judovskem, kjer je tudi mojega brata Lazarja, ki je ležal že štiri dni v grobu, zopet obudil v življenje.“

Pilat in Marcija stopita po teh besedah še bliže in poslušata in opazujeta vse z največjim zanimanjem.

„O katerem bogu pa govori?“, vprašujejo nekateri radovedneži.

„O Jezusu Kristu, kateremu bodi čast in slava vekomaj!“ odvrne devica navdušeno, „o Bogu, pred čegar imenom se morajo pripogibati kolena vseh, ki so v nebesih, na zemlji in pod zemljo.“

Ko je Marcija čula imenovati ime Jezus, je namignila Pilatu, češ, naj bi zapustila ta prizor in odšla; on pa je odločno odklonil in rekel, da hoče videti, kako se stvar izteče.

Stariši in okoli stoječi so začeli zdaj znova prositi tujko, naj se usmili mrtvega mladeniča in prosi svojega Boga, da ga obudi do življenja.

„Saj si rekla, da Jezus Krist je Bog in premore vse; ti vidiš našo žalost in

stisko, torej pokaži, da si govorila resnico in da ta, ki ga nam oznanuješ, je res vsemogočen; prosi ga, da nam oživi našega ljubljenega sina, naše največje veselje; potem bomo sledili tvojemu izgledu, bomo zapustili svoje bogove in molili Krista!"

Nato je nastala skrivnostna tihota. Oči vseh pričujočih so bile obrnjene na tujko. Tedaj povzdigne svoj pogled proti nebu, sklene roki in govori z razločnim glasom:

"O Jezus, ki si me storil deležno svojega zveličalnega prijateljstva in si mi rekel: „Jaz sem vstajenje in življenje: Kdor v me veruje, bo živel, akopram umrje“, prosim te, dovoli mi, da tu ponovim, kar sem ti takrat odgovorila: Vem, da premoreš vse in ti bo Bog dal vse, karkoli ga prosiš. Prišla je ura in zahvalim se ti že naprej, Vsemogočnemu, ki si me v Betaniji spoznal za vredno svojega obiska, da si me uslišal zaradi ljudstva, ki tukaj okoli stoji, naj vsi ti verujejo, da si v resnici Krist, sin božji!"

Noben glas ni motil njenih besedij. Vse je zrló zdaj na devico, zdaj na poleg ležečega mrtveca. Komaj pa je skončala svojo zaupljivo molitev, kar začne mladenič dihati in kakor vzbudivši se iz globokega spanja, odpre oči, vstane in začne hvaliti in slaviti Jezusa Krista. Močno ginjeni in veselja in začujenja vsi presunjeni, vzamejo stariši zopet v življenje obujenega sina v svoje naročje ter s sorodniki in vsemi okoli stoječimi na ves glas hvalijo Gospoda Krista. Bili so zvesti svoji obljubi, obrnili so se od paganstva, strli v prah svoje malike in radostno in javno spoznavali svojo vero v križanega Boga.

Pilat in Marcija pa sta še vedno zrla na ta pretresljivi prizor. Slišala sta navdušeni govor in verno molitev device Marte; videla sta, kako je oživel mladenič v imenu tistega, ki ga je svoje dni Pilat izročil v sramotno smrt na križu in čula sta, kako so vsi pričujoči, potem ko se je zgodil čudež, javno in glasno spoznavali Krista in se slednjič razšli s klicem: „Da, Jezus Krist je pravi Bog, bodi češčen na vekomaj!"

Tega strahovito mu na ušesa donečega klica pa Pilat ni mogel več prenašati. Zapustil

je svojo soprogo na mestu in drl naprej ob bregu reke dalje in dalje . . . in od tega trenutka ga ni nihče več videl — živega. Še tisti večer pa so opazili nekateri ribiči na valovih reke Rhone truplo moža s stisnjenimi pestmi in grozno spremenjenim obrazom. Kadarkoli se je truplo bližalo bregu, zgrabil je je zopet reke tok in odnesel naprej. Ni bilo drugače, nego da se je zemlja branila sprejeti tistega, ki je vsemogočnega Gospoda in Stvarnika vesoljstva obsodil v smrt. Nazadnje so vender vzeli iz vode truplo ter je prenesli v deželo Helvecijev — sedanjo Švico — in tu pogreznili v jezero, ki se še dandanes po njem imenuje „Pilatovo jezero“. Pa zdi se, kako se tudi ono upira, da je v njem Pilatov grob. Pripovedujejo namreč, da razsajajo na tem jezeru izvanredno pogostoma siloviti viharji in se kopičijo valovi kakor gore visoko. Vender pravi govorica, da bo obdržalo svojo žrtev do konca sveta.

Na mestu, kjer je do tako žalostne proslulosti došli mož končal svojega življenja dneve, je dala njegova druga žena Marcija postaviti lep, kamenit spomenik. Ona sama pa se je po zgoraj opisanem dogodku pridružila novo ustanovljeni krščanski občini, prvi na zapadu.

Ta spomenik stoji še dandanes izven mesta Vienne na veliki državni cesti. Način zidanja spričuje njegovo visoko starost. Sicer ne nosi nobenega napisa, toda soglasno ustno izročilo vseh stoletij, prehajajoče od roda do roda, je najtrdnější dokaz za njegovo istinitost.

Kadar pride kak popotnik na dotični kraj in vidi ta starinski, samotno stoječi spomenik in vpraša, kaj da pomenja, odgovarjajo mu prebivalci one dežele: „To je spomenik Poncija Pilata“.*

Amerikanski Slovenec izza 3. aprila t. l.

* „Zgodnja Danica“ izza 1902, str. 97 i. nasl. je donesla v Lujze Pesjakove krasni prevod iz francoskega „Smrt Pravičnega“. Po prirejenih mu 2000 odtiskih je segel narod tako zelo, da bi jih bila smela „Družba sv. Cirila in Metoda“ več si ponatisniti iz „Zgodnje Danice“. Naj priobčimo letos v „Danici“ pričujoče kakor nekako nadaljevanje „Smrti Pravičnega“ iz prijateljskega si amerikanskega lista. Pomena je istotako legendarnega, kakor „Smrt“. In krasno se nam zdi in poučno do mala kakor „Smrt“.

Vredništvo.

Mučenci.

Starokrščanska povest Milutina Mayerja

(Dalje.)

Ta hip se Karon spotakne ob iztegnjeno nogo, opoteče se in pade z dragoceno skledo na tla; raki se iztresejo po Lucijevi novi tuniki . . .

„Živina!“ vzraste mladič, „Kaj si storil?“

Vsi začno proklinjati in psovati nesrečnega sužnja. Kornel Rupilij ga sune nekolikrat z nogo in se zadovoljno smeje Lucijevi nezgodi.

„Ubijte ga!“

„Za drugega ni!“ kriči vse omizje.

„Semkaj!“ zagrmí na nesrečnika gospodar Marcel Valerij. Ves bled in potrtn stopi Karon pred gospodarja . . .

„Kaj si storil?“

„Milost! Milost, mogočni gospodar!“ stoka obupno suženj. „Nisem kriv! . . .“

„Nisi kriv?“ zareži Lucij. „Kdo pa?“

„Ti si mu nogo podstavil“, reče Valerij Luciju po grški, česar suženj Karon ni razumel.

„Kaj zato? Njegova dolžnost je bila paziti!“ de Lucij.

„Tako je!“ pritrdjevali so vsi.

„Prisk!“ pokliče gospodar sužnja stoječega tik izhoda. „Prinesi v posodi žerjavice in Plavtila in Arsinova naj prideta semkaj z lutnjama¹ . . .“

„Takoj! . . .“

Kakor bi trenil, bil je suženj Prisk tu z žarečo žerjavico na medeni okrogli plošči, katero je postavil konec dvorane na kamenita tla.

„Zasvirajta na lutnje“, ukaže gospodar sužnjema.

Takoj začneta s svojimi spretnimi prsti prebirati žice glasbila . . .

Prvi hip ni nihče vedel, kaj bo. Ko pa je gospodar zapovedal Karonu, naj zapleše, bilo je takoj vsem jasno. Nesrečni suženj je moral plesati bos po žerjavici za kazen, ker je poškodoval tuniko mladega Lucija Metela.

¹ Lutnja = starorimsko glasbilo z žicami.

„Prav tako! . . . Živijo Marcel!“ ploskali so neusmiljeni in pijani gostje.

„Naj bo drugič pametnejši“, odvrne osorno gospodar.

Nesrečni Karon je plesal po živem oglju. Od velike bolesti se je zvijal kakor črv, kadar stopiš nanj, toda pomoči in usmiljenja ni bilo zanj. Kakor grah debele solze so lile ubogemu sužnju po suhih licih . . . Ali to ni ganilo veselega društva. Rimljani so bili tako pokvarjeni, da so z največjim veseljem in naslado gledali take prizore.

„Hitreje, hitreje!“ zavpijeta pijani Kornel Rupilij in Lucij Metel. Edinega Valerija je ganil ta okrutni prizor. Obrne se k očetu proseč:

„Oče, stori, da bo kraj tej odurni igri! Ne morem več gledati tega . . .“

Emonski.

(Dalje prihodnjič.)

Ljubljanska škofijska kronika.

Premilostni gospod knežškof ljubljanski dr. Anton Bonaventura Jeglič se je odpeljal 13. aprila v Križe pri Trziču, kjer je vstanovil Marijino družbo. — 14. aprila je maševal v uršulinski cerkvi v Ljubljani, kjer so slovesne obljube naredile čč. gospodične učiteljice S. Leona Zupanec, S. Anuncijata Wilcher, S. Bonaventura Pirc in S. Andreja Odlasek. — 18. aprila je odšel v Belo Krajino in vpeljal mladeniško Marijino družbo v Metliki (19. aprila) in v Črnomlju (21. aprila). — 22. aprila je došel na povabilo v Ljubljano milostni gospod dr. Frančišek Nagl, škof tržaški, da se je vdeležil ta večer o. Hartmannovega oratorija „Sv. Frančišek“. — Soboto 25. aprila se je vdeležil procesije k sv. Petru in popoldne se je odpeljal na Mirno, kjer je nedeljo (26. aprila) posvetil veliki oltar in popoldne vpeljal Marijino družbo. — Sredo 29. aprila je došel na povratku iz Rima v Ljubljano mil. g. vojaški škof dr. Koloman Belopotoczky. Nastanil se je kakor gost v škofijskem dvorcu. Četrtek opoldne se je odpeljal dalje na Dunaj. — Soboto 2. maja zjutraj se je prem. knežškof ljubljanski odpeljal na birmovanje v žužemberško dekanijo.

„Danica“ izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za vse leto 6 kron, za pol leta 3 krone, za četrt leta 1 krono 50 vin. Zunaj Avstrije velja za vse leto 7 kron; za Ameriko 9 kron. Ako bi bil petek praznik, izide „Danica“ dan poprej.

V Ljubljani se dobivajo posamezne številke po 10 vinarjev v tabakarni: Makso Brusovi, pred škofijo 12.